ECLI:LV:RAT:2022:0428.15830002415.5.S
Krimināllieta Nr. 15830002415
KA04-0376-22/14

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2022.gada 28.aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija šādā sastāvā
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Tamāra Broda,
tiesneses Smaida Gļazere un Diāna Dumbre,
piedaloties prokurorei Ļenai Lukinskai,

izskatīja atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā krimināllietu /pers. A/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā saistībā ar apsūdzētā /pers. A/ un viņa aizstāvja /advokāts/ apelācijas sūdzībām un Austrumzemgales prokuratūras prokurores Ļ.Lukinskas apelācijas protestu par Zemgales rajona tiesas 2021.gada 14.oktobra spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

Ar Zemgales rajona tiesas 2021.gada 14.oktobra spriedumu /pers. A/ notiesāts pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas (divi noziedzīgi nodarījumi) par to, ka izdarīja svešas mantas iegūšanu ar viltu (krāpšana), pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas (četri noziedzīgi nodarījumi) par to, ka izdarīja svešas mantas iegūšanu ar viltu (krāpšana) lielā apmērā, pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 177.panta trešās daļas par to, ka izdarīja svešas mantas iegūšanas ar viltu (krāpšana) lielā apmērā mēģinājumu, neizdarot noziedzīgu nodarījumu līdz galam no savas gribas neatkarīgu iemeslu dēļ, pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas par to, ka izdarīja noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas par to, ka izdarīja noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu legalizēšanu, pirmās instances tiesas spriedumā konstatētajos apstākļos.

/pers. A/ sodīts

- pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas par noziedzīgo nodarījumu, ka izdarīts 2013.gada 9.jūnijā, ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem;
- pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas par noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts 2013.gada 20.augustā, ar brīvības atņemšanu uz 6 mēnešiem;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas par noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts 2013.gada 25.novembrī, ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 1 mēnesi,;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas par noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts 2014.gada 20.februārī, ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 2 mēnešiem;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas par noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts 2014.gada 20.martā, ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 2 mēnešiem;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas par noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts 2014.gada 12.maijā, ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 2 mēnešiem;
- pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 177.panta trešās daļas par noziedzīgo nodarījumu, kas izdarīts 2014.gada 22.jūlijā, ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 2 mēnešiem;
- pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 1 mēnesi,
- pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, 50.panta trešo daļu, daļēji saskaitot piespriestos sodus, galīgais sods pēc noziedzīgo nodarījumu kopības /pers. A/ noteikts - brīvības atņemšana uz 5 gadiem.

/pers. A/ piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums, apcietinot viņu tiesas zālē.

Soda izciešana skaitīta no sprieduma stāšanās spēkā brīža, soda izciešanā ieskaitīts apcietinājumā pavadītais laiks no 2021.gada 14.oktobra līdz sprieduma stāšanās spēkā brīdim.

No /pers. A/ valsts labā piedzīti 123 176,70 *euro* (viens simts divdesmit trīs tūkstoši viens simts septiņdesmit seši eiro, 70 centi), nosakot termiņu sprieduma labprātīgai izpildei šajā daļā – 30(trīsdesmit) dienas no sprieduma stāšanās spēkā dienas.

Par minēto spriedumu apsūdzētais /pers. A/ iesniedza apelācijas sūdzību, kurā pārsūdz spriedumu daļā par piespriesto sodu, uzskatot, ka piespriestais sods ir pārāk bargs gan par atsevišķiem noziegumiem, gan galīgais sods.

Norāda, ka pilnībā atzīst krāpšanu izdarīšanu un nožēlo izdarīto. Noziedzīgās darbības izdarījis, lai norēķinātos par iegādātiem autobusiem. Bija jauns un neapdomāja savu rīcību. Kopš tā laika ir pagājis ilgs laiks un pa šo laiku viņš ir mainījies.

Ir sapratis pieļautās kļūdas un pārsteidzīgi pieņemtos lēmumus. Līdz apcietināšanai ir ieguvis C un CE kategorijas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, ES atbalsta programmā "Apmācības pieaugušajiem" apguvis lokmetinātāja amatu, jo pasažieru pārvadāšana un tūrisma nozare no 2020.gada marta ir pilnībā apstādināta. No 2021.gada maija līdz apcietinājuma strādāja ceļu būves uzņēmumā. Pašmācības ceļā apguvis augļkopības pamatus, ar sievu iesnieguši projekta pieteikumu Lauku atbalsta dienesta mazo lauku saimniecības attīstībai, kas pēc būtības ir jau apstiprināts un 2022.gadā sāksies tā realizācija. Tiks piegādāta tehnika, par ko sievai trūkst zināšanu, tāpēc ir nepieciešama viņa līdzdalība projekta īstenošanā.

Sola kompensēt zaudējumus pēc iespējas ātrāk, tiklīdz nostabilizēsies viņa ekonomiskā situācija un gūs stabilus ienākumus, šobrīd ir nomaksājis nelielu summu.

Norāda, ka viņa apgādībā ir trīs nepilngadīgi bērni. Par diviem ikdienā rūpējas kopā ar sievu, trešais dzīvo kopā ar māti un viņš maksā uzturlīdzekļus.

Saistībā ar Covid-19 vīrusa izplatību bērniem mācības notiek attālināti un viņiem šajā laikā vajadzīgs atbalsts gan mācībās, gan emocionāli. Sieva strādājot vairākās darba vietās netiek galā ar saplānotām dienas gaitām – bērnu mācībām, bērnu nogādāšanu uz papildus nodarbībām. Abi ar viņiem dzīvojošie bērni ir priekšlaikus dzimuši, viņi ir īpaši jūtīgi, emocionāli un nepieciešama īpaša attieksme. Lielākajam bērnam ir atzīta hiperaktivitāte un uzmanības nenoturības sindroms, viņam jālieto zāles. Viņi ar sievu velta savu laiku, lai palīdzētu viņam apgūt mācību priekšmetus. Jaunākā meita septembrī uzsāks sagatavošanos skolai, kad arī būs nepieciešams abu vecāku atbalsts.

Tā kā bērniem jau šobrīd ir smagi un emocionāli grūti pārciest šo laiku, ģimenes šķiršana būs īpaši smaga un tas būtiski ietekmēs viņu uzvedību un attīstību nākotnē.

Norāda, ka viņš ir svarīgs atbalsts savai sievai, kurai ir veselības problēmas un kura lieto nopietnus medikamentus, un bērnu ikdienas gaitu nodrošināšanai. Turklāt sievai ir vairāki kredīti, kas tika ņemti dzīvesvietas iekārtošanai, jāveic komunālie maksājumi, degvielas izmaksas, jāuztur bērni, ko viņa viena nespēj veikt un viņai nepieciešams viņa finansiāls atbalsts.

Tiesvedības gaitā ir vienojies ar Valsts ieņēmumu dienestu par nodokļu parāda nomaksu, ko ir veicis visu gadu laikā, no tiesām nav izvairījies, apcietinājumā atrodas pirmo reizi.

Lūdz mīkstināt piespriestos sodus, tajā skaitā galīgo sodu un piemērot sodu, kas nav saistīts ar reālu brīvības atņemšanu.

Apsūdzētā /pers. A/ aizstāvis /advokāts/ iesniedza apelācijas sūdzību, kurā pārsūdz spriedumu šādās daļās: attaisnot pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas un Krimināllikuma 195.panta trešās daļas saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519.panta pirmo daļu; apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas (divi noziedzīgi nodarījumi) un Krimināllikuma 177.panta trešās daļas (četri noziedzīgi nodarījumi) - par piemēroto sodu par katru noziedzīgo nodarījumu; par piespriesto galīgo sodu; par kaitējuma kompensāciju.

/pers. A/ apsūdzību pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas un pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas atzīst daļēji, uzskatot, ka darbības nav kvalificētas pareizi. Šajā daļā nav strīda par faktiskajām darbībām, bet gan par faktu, vai minētās darbības ir veiktas ar speciālo nolūku - slēpt vai maskēt līdzekļu izcelsmi.

Aizstāvis norāda uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2012.gada 20.decembra lēmumā lietā Nr.SKK-446/2012 paustām atziņām, ka vērtējamas apsūdzētā darbības un tās ir jānošķir, vai darbības ir veiktas apsūdzētajam rīkojoties ar naudas līdzekļiem kā ar saviem, vai arī tās veiktas ar speciālo mērķi iepludināt finanšu līdzekļus legālajā ekonomikā, radot priekšstatu, ka līdzekļiem ir legāla izcelsme.

Kvalificējot apsūdzētā darbības kā Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgu nodarījumu, tiesa konstatējusi, ka apsūdzētais ar krāpnieciskām darbībām iegūtos naudas līdzekļus 27 220,96 euro apmērā pārskaitījis citām personām, līdz gala rezultātā saņēmis skaidrā naudā.

Lietā nav strīda par to, ka 2013.gada 29.novembrī apsūdzētā krāpniecisko darbību rezultātā SIA /Nosaukums A/ kontā Valsts ieņēmumu dienests ieskaitījis naudas līdzekļus 27 220,96 euro, līdz ar to šie naudas līdzekļi uzskatāmi par noziedzīgā ceļā iegūtiem, taču nepareizs ir tiesas secinājums par iemesliem, kāpēc naudas līdzekļi tika pārskaitīti tālāk.

Atbilstoši tiesas konstatētajam predikatīvā noziedzīgā nodarījuma aprakstam noziedzīgais nodarījums ir pabeigts ar brīdi, kad apsūdzētais naudas līdzekļus noņēma no SIA /Nosaukums B/ skaidrā naudā un izlietoja pēc saviem ieskatiem.

Noņemot naudas līdzekļus skaidrā naudā, netiek sasniegts mērķis iepludināt šo naudu legālā ekonomikā, radot priekšstatu, ka tā saņemta legāli. Nauda ir noņemta skaidrā naudā, bez tiesiska pamatojuma, un pie šādiem apstākļiem šie naudas līdzekļi bez papildu darbībām nevar tikt iepludināta legālajā ekonomikā. Apsūdzētais nevarētu atsaukties uz šo naudas saņemšanu kā legālu naudas izcelsmi.

Līdz ar to šajās darbībās nav noziedzīga nodarījuma sastāva - nav objektīvās puses - darījumu ķēdes rezultātā nauda nav kļuvusi šķietami legāla, līdz ar to nav arī subjektīvās puses, nav šī tiešā nodoma veikt legalizāciju.

Līdz ar to apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas apsūdzētais ir attaisnojams saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519.panta pirmo daļu - noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ.

Kvalificējot apsūdzētā darbības kā Krimināllikuma 195.panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgu nodarījumu, tiesa konstatējusi, ka apsūdzētais ar krāpnieciskām darbībām iegūtiem naudas līdzekļiem 14 000 euro mainījis piederību, līdz gala rezultātā legalizējis.

Lietā nav strīda par to, ka 2014.gada 4.jūnijā apsūdzētā krāpniecisko darbību rezultātā SIA /Nosaukums A/ kontā Valsts ieņēmumu dienests ieskaitījis naudas līdzekļus, līdz ar to šie naudas līdzekļi uzskatāmi par noziedzīgā ceļā iegūtiem.

Taču nepareizs ir tiesas secinājums par iemesliem, kāpēc naudas līdzekļi tika pārskaitīti tālāk.

Predikatīvais noziedzīgais nodarījuma - krāpšanas mērķis bija mantiska labuma - naudas līdzekļu iegūšanu apsūdzētā īpašumā. Noņemot šos naudas līdzekļus no norēķina konta, tie nekļūst šķietami legāli - skaidrā nauda trešajai ar noziedzīgu nodarījumu nesaistītai personai nerada priekšstatu, ka tai ir legāla izcelsme.

Tika veiktas tipiskas uzņēmēja darbības, rīkojoties ar saviem personiskajiem līdzekļiem, norēķinoties par saistībām. Noziedzīgi iegūtie naudas līdzekļi nav iepludināti legālajā ekonomikā, līdz ar to arī šajās darbībās nav noziedzīga nodarījuma sastāva - nav objektīvās puses — darījumu ķēdes rezultātā nauda nav kļuvusi šķietami legāla, jo neviena ķēdē iesaistītā persona nevar atsaukties uz šo naudu kā legālu ienākumu. Tā kā nav objektīvās puses, nav arī subjektīvās puses, nav šī tiešā nodoma veikt legalizāciju, bet gan rīkoties ar naudu kā ar saviem personīgajiem līdzekļiem. Līdz ar to apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas apsūdzētais ir attaisnojams saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519.panta pirmo daļu - noziedzīga nodarījuma sastāva trūkuma dēļ.

Attiecībā par piespriesto sodu, aizstāvis norāda, ka atbildību pastiprinoša apstākļa neesamība un atbildību mīkstinošu apstākļu esamība - ir pamats apsūdzētajam piemērot sodu, kas atbilst attiecīgā Krimināllikuma panta sankcijas minimālai robežai. Minētais attiecas gan uz sodu par katru konkrēto noziedzīgo nodarījumu, gan nosakot galīgo sodu.

Lietā nav konstatēti Krimināllikuma 55.panta vienpadsmitajā daļā paredzētie apstākļi, kas liegtu piemērot nosacītu notiesāšanu. Izvērtējot Krimināllikuma 55.panta piemērošanas iespējamību apsūdzētajam /pers. A/, tiesa vērtējusi tikai kaitējuma apmēru, bet nav vērtējusi pārējos lietas apstākļus un apsūdzētā personību: agrāk nav sodīts, ir precējies, apgādībā ir trīs bērni, no kuriem divi dzīvo ģimenē kopā ar /pers. A/. Ģimenē augošie bērni ir ar īpašām vajadzībām, tiem nepieciešama pastiprināta uzmanība un uzraudzība. /pers. A/ nošķiršana no ģimenes negatīvi ietekmē bērnu attīstību, par ko liecina tiesai iesniegtais psihologa atzinums. Kopš noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas brīža ir pagājuši vairāk nekā 7 gadi, kuru laikā ir mainījies gan pats apsūdzētais /pers. A/, gan vide, kurā viņš dzīvo. Līdz apcietinājumam strādāja algotu darbu SIA Nosaukums/, no darba vietas ir raksturots pozitīvi, apguva papildus profesijas, kas ļautu labāk iekļauties darba tirgū.

/pers. A/ apzinās to, ko ir izdarījis, un iespēju robežās centies novērst kaitīgās sekas, 2017.gadā viņš uzsāka kaitējuma atmaksu valstij. Izrādījās, uzsākot lietas izskatīšanu tiesā, labprātīgi veiktās iemaksas netiek ņemtas vērā un netiek ieskaitītas kaitējuma kompensācijas segšanā. 2020.gada 12.martā Covid-19 infekcijas izplatības dēļ pasažieru pārvadājumi praktiski ir apstājušies. Uz šo dienu /pers. A/ ir pārkvalificējies, 2021.gada martā atsācis pastāvīgu darbu jau citā specialitātē un tagad viņam būtu iespējas atsākt kompensēt nodarīto kaitējumu.

31.05.2017. SIA /Nosaukums B/ lietā noslēgts izlīgums, kura ietvaros apsūdzētais /pers. A/ apņēmās segt kreditoru prasījumus savu iespēju

robežās, iemaksājot naudas līdzekļus 4000 EUR apmērā. Izlīgumam vienīgais kreditors Valsts ieņēmumu dienests piekrita. Izlīgums tika apstiprināts un apsūdzētais no savas puses to arī izpildīja un iemaksāja izlīgumā minēto summu. Un no šīs summas tika segti maksātnespējas procesa izdevumi un daļa 2 947,47 EUR tika novirzīti VID prasījuma segšanai.

Kaut arī /pers. A/ ar noziedzīgajiem nodarījumiem ir radījis valstij zaudējumus, kas vairākkārt pārsniedz apmēru, no kura mantiskais zaudējums atzīstams par lielu, lietas apstākļi un apsūdzētā personība dod pārliecību, ka neizciešot sodu, /pers. A/ turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus, līdz ar to būtu piemērojama nosacīta notiesāšana.

Saskaņā ar spriedumu no apsūdzētā /pers. A/ piedzīts noziedzīgā nodarījuma rezultātā radītais mantiskais zaudējums, kas sevī ietver izkrāptās PVN pārmaksas atmaksu. No minētā izriet, ka kaitējuma kompensācijas apmēram jāsakrīt ar celtajās apsūdzībās norādītajām summām, kas izkrāptas. Taču aritmētiski saskaitos celtajās apsūdzībās uzrādītās summas iegūst kopsummu 119 919,39 EUR, nevis piedzīto summu 123 176,70 EUR, tas ir, par 3257,31 EUR kaitējuma kompensācija nav pamatota.

Turklāt apsūdzētais bija uzsācis kaitējuma kompensācijas labprātīgu atmaksu un kopumā iemaksāja 310 EUR, par ko attiecīgi maksājuma dokumenti tika iesniegti tiesā.

Bez tam, pirmās instances tiesā neizdevās noskaidrot, vai kaitējuma kompensācija nav samazināma par summām, kas nomaksāta SIA /Nosaukums B/ maksātnespējas procesa ietvaros. Ir noskaidrot, ka SIA /Nosaukums B/ maksātnespējas procesa ietvaros ir slēgts izlīgumus, kura rezultātā apsūdzētais ir iemaksājis uzņēmumam 4000 EUR, no kuriem 2947,47 EUR novirzīti Valsts ieņēmumu dienestam nodokļu parāda segšanai.

Aizstāvis uzskata, ka pie šādiem apstākļiem kaitējuma kompensāciju nevar noteikt un šis jautājums būtu atstājams izspriešanai civiltiesiskā kārtībā. Bet, ja tomēr kaitējuma kompensācija tiek noteikta, tad to nevar noteikt vairāk nekā 119 919,39 EUR mīnus 310 EUR un mīnus 2947,47 EUR, kas novirzīti Valsts ieņēmumu dienestam SIA /Nosaukums B/ maksātnespējas procesa ietvaros.

Lūdz atcelt Zemgales rajona tiesas spriedumu daļā: par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās un trešās daļas un šajā daļā viņu attaisnot; mīkstināt sodu, kas noteikts pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas (divi noziedzīgi nodarījumi) un Krimināllikuma 177.panta trešās daļas (četri noziedzīgi nodarījumi); mīkstināt galīgo sodu, kas noteikts saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu, un piemērojot Krimināllikuma 55.pantu noteikt nosacītu sodu; daļā par kaitējuma kompensācijas piedziņu 123 176,70 EUR apmērā.

Austrumzemgales prokuratūras prokurore Ļ.Lukinska iesniedza apelācijas protestu, kurā, neapstrīdot ar spriedumu konstatētos noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas apstākļus un juridisko kvalifikāciju, uzskata, ka tiesa nepamatoti nav piemērojusi /pers. A/ papildsodu - probācijas uzraudzību. Tiesa nepamatoti spriedumā norādīja, ka valsts apsūdzības uzturētājs to nav lūdzis. Līdz ar to šāda papildsoda piemērošanu vai nepiemērošanu, nosakot sodu apsūdzētajam, tiesa spriedumā nav vērtējusi, kā arī nav motivējusi galīgā soda noteikšanu saskaņā ar Krimināllikuma 50.pantu un piesprieda brīvības atņemšanas sodu par diviem gadiem mazāk, nekā to ir lūdzis valsts apsūdzības uzturētājs, tādējādi tiesa nav ievērojusi Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā noteikto un Krimināllikuma 46.panta otrajā un trešajā daļā noteikto, pieļāva Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas 6.punkta pārkāpumu.

Tiesa spriedumā nav norādījusi motīvus, kas gūti, izvērtējot konkrētas lietas apstākļus, nav motivējusi un nav analizējusi faktus, kurus ņēma vērā, izvēloties nosakāmo soda veidu un mēru.

Tiesas norādi, ka soda izvēles procesā ir ievērotas visas Krimināllikuma 46.panta prasības, prokurore uzskata par formālu, jo tiesas spriedumā nav vērtēts noziedzīgā nodarījuma raksturs un kaitīgums, nav pilnīgi izpētīts apsūdzētās personas tiesiskais status.

Noziedzīgie nodarījumi vērsti pret īpašumu un tautsaimniecības interesēm, kuru rezultāta, saistībā ar izkrāptām PVN pārmaksas atmaksām 123 176,70 euro apmērā, valstij nodarīti liela apmēra mantiskie zaudējumi un legalizēti noziedzīgi iegūti līdzekļi lielā apmērā.

Zaudējumu atlīdzināšana uz doto brīdi, t.i., vairāk kā 7 gadu garuma pēc noziedzīgo nodalījumu izdarīšanas, nav pat uzsākta un arī nākotnē, vai valsts pilnībā atgūs zaudēto, varētu būt problemātiski, ņemot vērā apsūdzētā materiālās iespējas. Līdz ar to, prokurore uzskata, ka ir pamats atzīt, ka noziedzīgo nodarījumu rezultātā zināmā mērā ir iestājušās neatgriezeniskas sekas. Turklāt, tiesa nav ņēmusi vērā apsūdzētā /pers. A/ attieksmi pret izvirzīto apsūdzību pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas un Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas, kas liecina par apsūdzētā nevēlēšanos laboties un vēlmi iedzīvoties uz citas personas rēķina un šādos apstākļos nav pamata konstatēt, ka apsūdzētais ir izpratis savas prettiesiskās rīcības sekas, kas, savukārt neļauj pamatoti secināt, ka viņš turpmāk atturēsies no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Pie šādiem apstākļiem apsūdzētajam /pers. A/ ir piemērojams Krimināllikuma 177.panta trešās daļas un 195.panta trešās daļas sankcijā paredzētais papildsods - probācijas uzraudzība, lai viņš pēc soda izciešanas zināmu laiku atrastos Probācijas dienesta uzraudzībā, kas palīdzēs viņam resocializēties un pilnībā nostāties uz labošanās ceļa.

Prokurore uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums ir nelikumīgs un ir pretrunā ar Krimināllikuma Vispārīgās daļas 35.pantā un 46.pantā noteiktajiem soda noteikšanas vispārīgajiem principiem un, nepanākot soda mērķi, nosakot brīvības atņemšanas sodu tuvu minimālajai robežai un, nepiemērojot papildsodu probācijas uzraudzība, soda mērķis netiks sasniegts un Krimināltiesisko attiecību noregulējums nebūs iespējams.

Lūdz atcelt Zemgales rajona tiesas 2021.gada 14.oktobra spriedumu daļā par viņam noteikto sodu un /pers. A/ sodīt:

- pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas (2013.gada 9.jūnijs) ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu;
- pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas (2013.gada 20.augusts) ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 2 mēnešiem;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas (2013.gada 25.novembris) ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 1 mēnesi, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas (2014.gada 20.februāris) ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 2 mēnešiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas (2014.gada 20.marts) ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 3 mēnešiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu;
- pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas (2014.gada 12.maijs) ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 4 mēnešiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu;
- pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 177.panta trešās daļas (2014.gada 22.jūlijs) ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 6 mēnešiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu;
- pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 1 mēnesi, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu;
- pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 2 mēnešiem, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un otro daļu, daļēji saskaitot piespriestos sodus, sodu par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem /pers. A/ noteikt - brīvības atņemšanu uz 7 gadiem, ar probācijas uzraudzību uz 2 gadiem.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Apelācijas instances tiesā prokurore Ļ.Lukinska apelācijas protestu uzturēja uz tajā norādītiem motīviem, apelācijas sūdzības uzskatīja par nepamatotām un noraidāmām.

Apelācijas instances tiesas sēdē apsūdzētais /pers. A/ un viņa aizstāvis /advokāts/ apelācijas protestu neatzina, uzturēja iesniegtās apelācijas

sūdzības.

M o t īv u d a ļ a

Noklausījusies prokurores un aizstāvja argumentus, pārbaudījusi pierādījumus lietā un apsvērusi apelācijas protesta un apelācijas sūdzību motīvus, tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums ir atceļams daļā par noteikto sodu, noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu un par kaitējuma kompensāciju.

Apsūdzētā /pers. A/ vaina viņam inkriminēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā tādā apjomā, kā tas norādīts pirmās instances tiesas spriedumā, pilnībā pierādīta ar lietas materiāliem un viņa darbības kvalificētas pareizi.

Tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas spriedumā dotam lietas apstākļu novērtējumam un atzīst, ka, vadoties no Kriminālprocesa likuma 564.panta 6.daļas, nav nepieciešams atkārtot pierādījumus un atzinumus, pēc kuriem vadījās pirmās instances tiesa savā spriedumā, vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudot pierādījumus lietā.

Apsūdzētais /pers. A/ apelācijas instances tiesā izmantoja tiesības neliecināt, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 503.pantu.

Tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa pamatoti atzina apsūdzēto /pers. A/ par vainīgu viņam celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas un 195.panta trešās daļas, konstatējot visas noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Aizstāvja apgalvojums, ka apsūdzētā darbībās nav noziedzīga nodarījuma sastāva pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas, jo, izņemot bez pamatojuma no SIA /Nosaukums B/ konta skaidru naudu 24 188,81 EUR apmērā, netiek simulēts tiesisks darījums vai legāla darbība, netiek radīts priekšstats, ka naudai ir legāla izcelsme, ir nepamatots, jo ir pierādīts, ka /pers. A/ mainīja naudas līdzekļu piederību, sapludinot naudas summas ar kontos esošajiem naudas līdzekļiem, radot šķietamību, ka tiek veikti daļēji norēķini starp darījumos iesaistītiem uzņēmumiem SIA /Nosaukums B/ un SIA/Nosaukums A/

Aizstāvja apelācijas sūdzībā norādītais, ka apsūdzētā darbībās nav noziedzīga nodarījuma sastāva pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas, pie apstākļiem, ka no SIA /Nosaukums A/ konta izņemtie skaidras naudas līdzekļi 14 000 EUR apmērā izmantoti SIA /Nosaukums C/ pamatkapitāla palielināšanai un tika atgriezti SIA /Nosaukums A/ kontā, līdz ar to šie līdzekļi nav iepludināti legālajā ekonomikā, ir nepamatots, jo apsūdzētais mainīja naudas līdzekļu piederību, sapludinot naudas summas ar kontos esošajiem naudas līdzekļiem, radīja šķietamību, ka tiek veikti daļēji norēķini starp darījumos iesaistītiem uzņēmumiem SIA /Nosaukums C/ un SIA/Nosaukums A/

Aizstāvja atsauksme uz Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2012.gada 20.decembra lēmumu lietā SKK-446/2012 ir nepamatota, jo lēmumā izvērtēti atšķirīgi noziedzīgā nodarījuma apstākļi no konkrētajā kriminālprocesā konstatētajiem noziedzīgā nodarījuma apstākļiem.

Pie soda noteikšanas pirmās instances tiesa vadījās no Krimināllikuma 46.pantā paredzētiem soda noteikšanas vispārīgiem principiem un Krimināllikuma 35.pantā noteiktā soda mērķa, vērtējot noziedzīgo nodarījumu raksturu, radīto kaitējumu un apsūdzētā personību, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta trešo, ceturto un piekto daļu /pers. A/ izdarītie noziedzīgie nodarījumi pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas klasificējami kā mazāk smagi noziegumi, pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas - kā smags noziegums, pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas un Krimināllikuma 195.panta trešās daļas - kā sevišķi smagi noziegumi.

Ievērojot lietas faktiskos apstākļus, izdarītā noziedzīgo nodarījumu raksturu un radīto kaitējumu, izvērtējot apsūdzētā personu raksturojošos datus, tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa pamatoti apsūdzētajam noteikusi sodu brīvības atņemšanas veidā, jo izdarītie noziedzīgie nodarījumi vērsti pret īpašumu un tautsaimniecības interesēm, kuru rezultātā valstij nodarīti lielā apmērā mantiskie zaudējumi, kas vairākkārt pārsniedz apmēru, no kura mantiskais zaudējums atzīstams par lielu, un ka tieši ar šādu soda veidu tiks panākts Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā noteiktais soda mērķis.

Vērtējot apsūdzētajam piespriestā brīvības atņemšanas soda mēru, pirmās instances tiesa atbilstoši Krimināllikuma 46.panta trešajai daļai ir ņēmusi vērā apsūdzētā atbildību mīkstinošus un atbildību pastiprinošus apstākļus.

Zemgales rajona tiesa pareizi konstatējusi apsūdzētā atbildību mīkstinošo apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu, ka apsūdzētais pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas un 177.panta trešās daļas savu vainu atzina un nožēloja izdarīto, nekonstatējot atbildību pastiprinošos apstākļus saskaņā ar Krimināllikuma 48.pantu, kam piekrīt apelācijas instances tiesa un to neatkārto.

Apsūdzētais /pers. A/ un viņa aizstāvis apelācijas sūdzībās lūdza noteikt nosacītu sodu, ņemot vērā to, ka apsūdzētais agrāk nav sodīts, savu vainu atzina un izdarīto nožēloja, kopš noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas pagājuši septiņi gadi, kā arī apsūdzētā ģimenes stāvokli.

Augstākā tiesa 2018.gada 8.augusta lēmumā Nr.SKK-434/2018 norāda, ka lemjot par iespēju no tiesāt personu nosacīti, ir jāievēro krimināl soda mērķi. Ir jāizvērtē, ka konkrētas krimināltiesiskās represijas piemērošana sekmēs taisnīguma atjaunošanu, noziedzīgu nodarījumu recidīvu novēršanu, aizsargās sabiedrisko drošību, atturēs citu personu no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, sekmēs notiesāto personu resocializāciju. Jāievēro ne tikai vainīgā personību raksturojošie dati, bet arī fakti, kas saistīti ar noziedzīgu nodarījumu (noziedzīgā nodarījuma smagums, izdarīto noziedzīgo nodarījumu skaits, nodarītais kaitējums u.t.t.).

Pretēji apsūdzētā un viņa aizstāvja apelācijas sūdzībās norādītajam, pirmās instances tiesa, nosakot soda veidu un mēru, ir vispusīgi izvērtējusi apsūdzētā personības datus, ka viņa apgādībā ir trīs nepilngadīgi bērni, strādā algotu darbu, no darba vietas raksturots pozitīvi, kā arī ievērojot soda individualizācijas principu, pamatoti nav piemērojusi Krimināllikuma 55.panta nosacījumus.

Tiesas kolēģija piekrīt prokurores apelācijas protestā norādītajam, ka pirmās instances tiesa nepamatoti spriedumā uzskatīja, ka prokurore tiesu debatēs nav lūgusi noteikt apsūdzētajam papildsodu – probācijas uzraudzību.

Kā redzams no tiesas sēdes protokola, prokurore lūdza noteikt apsūdzētajam papildsodu pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas un 195.panta trešās daļas, kā arī pēc noziedzīgo nodarījumu kopības.

Apelācijas instances tiesa, ņemot vērā to, ka Krimināllikuma 177.panta trešās daļas un 195.panta trešās daļas sankcija neparedz obligātu papildsoda piemērošanu, ka apsūdzētais agrāk nav sodīts un pēc noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas 2013.-2014.gadā jaunus noziedzīgus nodarījumus nav izdarījis, nesaskata pamatu papildsoda – probācijas uzraudzība – piemērošanai.

Tiesas kolēģija nepiekrīt prokurores norādei, ka apsūdzētā attieksme pret izvirzīto apsūdzību pēc Krimināllikuma 195.panta pirmās daļas un pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas norāda uz apsūdzētā nevēlēšanos laboties.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2018.gada 6.novembra lēmumā SKK-643/2018 (lietā Nr.11518004016) izskaidrots, ka personas tiesības sevi neapsūdzēt ietver sevī arī tiesības neatzīt savu vainu, kas ir viens no taisnīgas tiesas elementiem.

Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta lēmumu Nr.SKK01-74/06, pareizi pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas un 177.panta trešās daļas noteica sodu pietuvinātu sankcijā paredzētā soda minimālajai robežai.

Nosakot galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu, pirmās instances tiesa pamatoti piemērojusi daļēju sodu saskaitīšanas principu, kas atbilst Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008.gada

1.jūlija lēmuma 31.punktā ietvertajai rekomendācijai, ka „nosakot sodu par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, vispārējos gadījumos vajadzētu piemērot piespriesto sodu daļēju saskaitīšanu. Savukārt galīgā soda noteikšanu, ietverot vieglāko sodu smagākajā, kā arī pilnīgi saskaitot piespriestos sodus, var tikt piemērota īpašos gadījumos."

Apelācijas instances tiesa uzskata, ka, nosakot apsūdzētajam sodu, nepieciešams izvērtēt Kriminālprocesa likuma 14.pantā noteikto apsūdzētā tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā ievērošanu, jo konkrētais kriminālprocess ierosināts 2015.gada 2.martā, /pers. A/ atzīts par aizdomās turēto 2017.gada 2.februārī, apsūdzība celta 2017.gada 19.aprīlī, pirmās instances tiesai lieta nodota 2017.gada 12.jūnijā, pirmo reizi nozīmēta tiesas sēde 2018.gada 18.janvārī, pirmās instances tiesas spriedums pasludināts 2021.gada 14.oktobrī, Rīgas apgabaltiesā saņemta 2022.gada 4.februārī, apelācijas instances tiesas spriedums pasludināts 2022.gada 28.aprīlī.

Ievērojot to, ka pirmās instances tiesā lieta atradās vairāk kā četrus gadus, jo lieta izskatīšanai nozīmēta neregulāri, kā arī vairakkārt tika noņemta no izskatīšanas saistībā ar valstī izsludinātu ārkārtas situāciju, tiesas kolēģija uzskata, ka tika pārkāptas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

Ņemot vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, nodarīto kaitējumu, lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu pildīšanu, ka no noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīža pagājuši vairāk kā septiņi gadi, apelācijas instances tiesa atzīst, ka apsūdzētajam, nosakot sodu, ir piemērojams Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punkts, kas paredz šo apstākli ņemt vērā pie soda noteikšanas un sodu mīkstināt.

Kriminālprocesa likuma 351.pants pirmajā daļā nosaka, ka kaitējuma kompensācijas pieteikumā jāpamato par mantisko zaudējumu pieprasītās kompensācijas apmērs.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 352.panta pirmajā daļā noteikts, ka tiesa kompensācijas apmēru nosaka, izvērtējot cietušā pieteikumu un ņemot vērā radīto mantisko zaudējumu apmēru.

Cietušā Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvis pieteica kaitējuma kompensāciju par valstij radītajiem zaudējumiem 123 176,70 EUR apmērā, kas sastāv no izkrāptām PVN pārmaksas atmaksām. Zaudējumus kopsummā sastāda SIA Nosaukums B/nepamatoti atskaitītais priekšnodoklis 26 025,74 EUR un SIA Nosaukums A/ – 97 150,96 EUR (9.sējums lietas lapa 169-171).

Pirmās instances tiesas sēdē cietušā pārstāve uzturēja pieteikto kaitējuma kompensācijas summu.

No sprieduma aprakstošās daļas izriet, ka valstij nodarīts mantisks zaudējums ar 09.06.2013. noziedzīgo nodarījumu 13 031,16 EUR apmērā, ar 20.08.2013. noziedzīgo nodarījumu – 11 517,09 EUR apmērā, ar 25.11.2013. noziedzīgo nodarījumu – 27 220,96 EUR apmērā, ar 20.02.2014. noziedzīgo nodarījumu – 25 003,68 EUR apmērā, 20.03.2014. noziedzīgo nodarījumu – 18 883,69 EUR apmērā, 12.05.2014. noziedzīgo nodarījumu – 24 262,81 EUR apmērā, par kopējo summu 119 919,39 EUR. Bez tam, 2020.gada 21.oktobra tiesas sēdē tika iesniegta kvīts par kaitējuma kompensācijas atmaksu 310 EUR apmērā (10.sējums lietas lapa 112).

Pie šādiem apstākļiem, tiesas kolēģija atzīst, ka no apsūdzētā valsts labā piedzenama kaitējuma kompensācija 119 609,39 EUR apmērā.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

atcelt Zemgales rajona tiesas 2021.gada 14.oktobra spriedumu daļā par noteikto sodu, noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu un par piedzīto kaitējuma kompensāciju.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu 2013.gada 9.jūnijā, kāds paredzēts Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 4 (četriem) mēnešiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu 2013.gada 20.augustā, kāds paredzēts Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 5 (pieciem) mēnešiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu 2013.gada 25.novembrī, kāds paredzēts Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) gadiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu 2014.gada 20.februārī, kāds paredzēts Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) gadiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu 2014.gada 20.martā, kāds paredzēts Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) gadiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu 2014.gada 12.maijā, kāds paredzēts Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) gadiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu 2014.gada 22.jūlijā, kāds paredzēts Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā un 177.panta trešajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) gadiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, kāds paredzēts Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 3 (trīs) gadiem.

Par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, kāds paredzēts Krimināllikuma 195.panta pirmajā daļā, /pers. A/ noteikt sodu, piemērojot Krimināllikuma 49[1].panta pirmās daļas 1.punktu, – brīvības atņemšanu uz 11 (vienpadsmit) mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu galīgo sodu pēc noziedzīgo nodarījumu kopības, daļēji saskaitot piespriestos sodus, /pers. A/ noteikt - brīvības atņemšanu uz 4 (četriem) gadiem 6 (sešiem) mēnešiem.

Piedzīt no /pers. A/ valsts labā kaitējuma kompensāciju 119 609,39 EUR (vienu simtu deviņpadsmit tūkstošus sešus simtus deviņus *euro* trīsdesmit deviņus centus).

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā Krimināprocesa likuma 574. un 575.pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot sūdzību vai protestu Rīgas apgabaltiesā.

Pilns nolēmums pieejams 2022.gada 12.maijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese T.Broda

Tiesnese	S.Glazere
Tiesnese	D.Dumbre